

[Svend Jørgensen.]

udelt skole såvel i by som på land; den holder børnene samlet indtil det 14. år, derefter henvises de elever, som er egnede til videre læsning, i byerne til eksamensskolen, på landet til den kommunale eksamensafdeling, der er fælles for 3—4 kommuner, og hvorfra de kan tage den så eftertragtede realeksamen. Derved stiller man landsbyskolen og købstadskolen lige, giver børnene samme start og skaber kontinuitet med loven af 1937, således at de kommuner, der har gennemført dens forlangende, ikke lades i stikken. Vil forældrene så alligevel sætte deres børn i privat skole af honnet ambition, eller hvad der nu er grunden, så kan de det, men så må de selv betale.

Jeg anbefaler altså Askovudvalgets forslag. Følelsen af, at alle stilles lige i den udelte skole, købstadskolens børn som landsbyskolens børn, børn fra velhavende hjem som børn fra mindre velhavende hjem, bør rigeligt kunne opveje den omstændighed, at de børn, der skal tage en eksamen, og som vel at mærke kan tage en eksamen, får et års længere skoletid.

Else Zeuthen: Jeg anerkender fuldtud berettigelsen af en del af den kritik, der rettes mod vor nuværende skoleordning, og nødvendigheden af reformer — det gælder først og fremmest landsbyskolen, som må forbedres, det gælder utilstrækkeligheden af den eksamensfri mellemskole og det altfor store frafald i eksamensmellemskolen — men jeg føler mig i høj grad ængstelig ved nogle af de reformforslag, der her er fremsat, og jeg vil gerne give udtryk for det her.

Almenskoleloven af 1903 var for sin tid en fortræffelig lov. Den åbnede adgang for langt bredere kredse end nogensinde før til en højere uddannelse. Den var et stort skridt frem i retning af en demokratisering af uddannelsen, som store samfundslag har været taknemlige for. Men formålet var jo ikke alene en demokratisering af uddannelsen, det var også at skabe en uddannelse for de mænd og kvinder, der skulle virke i det nye samfund med den stadigt stigende industrialisering. Den var derfor en absolut nødvendighed på det tidspunkt, den kom.

Hvis vi ser på skole- og uddannelses-systemer gennem tiderne, vil vi også se, at

der altid har været en nær forbindelse mellem skole og samfund. Den hårde skole, de spartanske drenge gennemgik, uddannede dem til den hærdede krigerkaste, den spartanske stat var baseret på. Den engelske kostskole, public school, havde og har som et væsentligt formål at uddanne den type af administratorer, der bl. a. kunne og skal kunne drage ud til fremmede verdensdele og som kolonimagtens repræsentant ofte selvstændigt styre store landområder.

Man kan selvfølgelig opkaste det spørgsmål, hvad der er det dirigerende: Er det skolen og opdragelsen, der skaber samfundet, eller er det samfundet, der kræver og skaber den skole, der er nødvendig for dets udvikling? Jeg skal ikke fragå, at der her finder en vekselvirkning sted, og at man gennem skolen har muligheder for på visse områder at lægge udviklingen ind i en bestemt retning; men man kan aldrig se bort fra de krav, som samfundet uafhængigt af den af os givne udvikling, hvadenten vi kan lide det eller ej, til enhver tid vil stille.

I vor tid, vil jeg understrege, har vi ikke nogen mulighed for at undgå at tage de stærkeste hensyn til de krav, som den dynamiske tekniske udvikling i stadigt stigende grad vil stille til arbejdende af alle slags, både håndens og åndens arbejdere, samtidig med — det må ikke glemmes — at man skaber mulighed for en menneskelig udvikling. Atomalderen vil komme til at stille særlig store krav til den enkelte om menneskelig udvikling og etisk stillingtagen til en række store problemer, men der vil unægtelig også blive krævet reel viden og evne til at lære af langt større kredse end hidtil.

Jeg mener ikke hermed, at den faglige undervisning skal trænge ned i barneskolen; jeg mener, at man ikke bør slække på den konkrete kundskabsmeddelelse, som nu finder sted i mellemskolen, og som skal danne grundlaget for en solid undervisning i ungdomsårene. Jeg tænker her ikke alene på undervisning i fag som fysik, kemi og matematik, som må danne grundlaget for den store tekniske mellemstand, som fremtidens automatiserede samfund vil kræve, og som allerede har været efterlyst af industriens foregangsmænd, men også på de ånds-dannende fag og undervisningen i fremmede